

Aktualizace stavu řešení identifikovaných problémů z Analýzy současného stavu EG - hodnocení za rok 2021

Zpracovali autoři původní analýzy v rámci projektu EGDílna

Aktualizace v únoru 2022

Úvod

V rámci projektu Digitální úřad byla koncem roku 2020 zpracována Analýza současného stavu eGovernmentu a identifikované problémy. V této analýze bylo popsáno a zdůvodněno i několik desítek konkrétních nedostatků a problémů, díky nimž dopadlo zhodnocení tak, jak dopadlo.

Projekt Digitální úřad, Advice solutions (2020): Analýza současného stavu EG a výhledu – úplná verze:

<https://egov.site44.com/pracovni/digiurad-analyza-asis.pdf>

◆ Shrnutí

Pro vyhodnocení jsme vybrali pochopitelně všechny identifikované problémy uvedené v kapitole 1.6 původní analýzy. V některých případech jsme více problémů spojili a pochopitelně jsme ignorovali ty zjevně zcela shodné a tedy duplicitní.

V podrobném přehledu níže je tedy celkem 56 identifikovaných problémů. Bohužel, u 41 z nich lze konstatovat že problém dále trvá a tedy se jej nepodařilo vyřešit ani jej významně za uplynulý rok někam posunout. U 9 z nich vnímáme alespoň částečný posun správným směrem, nicméně vyřešen nebyl bohužel zcela ani jeden. Ostatní mají stav buď Příprava, nebo Práce, který je vždy řádně popsán.

To je dost smutné vyhodnocení celoroční práce. Je to o to smutnější, že veřejná správa si je všech těchto problémů moc dobře vědoma a politická reprezentace platná k počátku roku 2021 slibovala zlepšení veřejné správy a eGovernmentu. Připomeňme si také z původní analýzy, že většina těchto problémů nemá dosud systémové řešení. I přes dílčí úspěchy v novelizaci EG legislativy (přijetím zákona 261/2021) se tedy nic moc k lepšímu nemění. To pochopitelně dopadá nejen na klienty, ale také na samotnou veřejnou správu.

Níže je u každého původně uvedeného problému také podrobnější popis stavu.

Přehled vyhodnocení posunu v řešení identifikovaných problémů

Problém	Stav	Popis stavu
Chybí návody pro respektování Digitálně přívětivé legislativy a související zásady IKČR č. 14.	Trvá	V této oblasti se za uplynulý rok bohužel nic k lepšímu nezměnilo.

Chybí edukace a školení pro legislativce.	Trvá	V této oblasti se za uplynulý rok bohužel nic k lepšímu nezměnilo.
Nedostatečná kontrola dodržování DPL ze strany Úřadu vlády ČR a Legislativní rady vlády.	Trvá	V této oblasti se za uplynulý rok bohužel nic k lepšímu nezměnilo.
Nedaří se princip “navrhovat legislativu s využitím modelů Národní architektury včetně budoucí architektury úřadů v dotčené oblasti, jejich procesů a IT podpory, a tak zajistit lepší nastavení právních pravidel, jejich efektivnější podporu IT řešeními a v důsledku toho rychlejší a levnější realizaci transformačních změn;”.	Trvá	V této oblasti se za uplynulý rok bohužel nic k lepšímu nezměnilo.
Chybí větší edukace a důraz na respektování digitálně přívětivé legislativy.	Trvá	V této oblasti se za uplynulý rok bohužel nic k lepšímu nezměnilo.
Chybí i jakákoliv kontrola a vynucování dodržování pravidel ministerstva, nulový nátlak na členy vlády.	Trvá	V této oblasti se za uplynulý rok bohužel nic k lepšímu nezměnilo.
Chybí zamezení zneužívání vrchnostenského postavení a ignorování pravidel vlády.	Trvá	Zejména pravidla a povinnosti předkladatelé vládních materiálů často stále ignorují, není neobvyklé, že kupříkladu meziresortní připomínkové řízení se vůbec neděje s odůvodněním, že výjimka byla udělena ústně či podobnými nesmysly. Neprobíhá ani řádné vyhodnocování kvality legislativních návrhů.
Nedaří se správně naplňovat princip “při navrhování služeb veřejné správy a legislativy maximálně zohlednit potřeby klienta”.	Částečně	Sice dost pomalu a jen v několika málo případech, ale částečně se to snaží některé úřady naplnit. Bohužel, jak dosud neplatí povinnost komplexního sdílení údajů a naplňování práv na digitální služby, tak to nelze zatím napříč agendami v komplexních životních situacích.
Pro naplnění zásady IKČR, že na prvním místě je klient, chybí ucelená metodika, jak vytvářet skutečně efektivní a atraktivní služby pro klienty.	Trvá	Taková metodika stále není a se vzrůstajícím důrazem na digitalizaci to opravdu chybí.
Navíc, chybí důraznější vynucování výměny údajů, tedy klient sice službu	Trvá	Základní legislativa díky zákonům 12/2020 a 261/2021 sice je, ale

má, ale v důsledku je pro něj složitější, než klasický způsob a tedy ji nevyužije.

Pro potřebnou změnu myšlení úředníků chybí edukace a hlavně praktické postupy, jak mají úřady svoje myšlení měnit.

Chybí i odborná příprava zodpovědných osob v úřadech.

Chybí větší kontrola a tlak na úřady využívat v maximální míře již existující principy a systémy eGovernmentu, jako jsou základní registry, datové schránky či eGovernment Service Bus.

Pro vyhodnocování kvality a KPI nejsou dobře nastavené mechanismy určování reálné kvality, které se principiálně liší od KPI v komerčním sektoru.

Řízení a sledování kvality, zejména u výkonu veřejné správy, je stále víceméně nahodilé, dobrovolné a nesystémové.

Sledování kvality u vnitřních činností úřadu chybí zcela.

Pro řízení přínosů a kvality chybí potřebné motivace a kontroly veřejné správy. Nedostatečně se to prosazuje i na úrovni jednotlivých projektů.

Nefunguje stanovování a vynucování zodpovědností podle zásady IKČR č 7.

účinnost a povinnost stále v nedohlednu. A ani stávající práva ze zákona PDS veřejná správa neplní a plnit nechce.

Přetrvává, metodiky nejsou a případů dobré praxe není mnoho, nefunguje ani odborná příprava a vzdělávání v této oblasti.

Přetrvává. Není stále systematicky zahrnuto do odborné přípravy úředníků. Existují určité komerční vzdělávací aktivity, ale úřady těchto kurzů příliš nevyužívají.

Ministerstvo vnitra ČR není dostatečně důrazné a aktivní, tohle bohužel stále přetrvává a stále se objevuje neopodstatněná benevolence vůči OVM.

Vyhodnocování podle KPI a nastavených ukazatelů není povinné a dosavadní metodiky a pravidla nejsou příliš v souladu s EG povinnostmi a principy.

Vzhledem k dobrovolnosti a jen minimálním dopadům v případě nevyhodnocení, to úřady dost často ignorují. A efektivnější vyhodnocování také nebude, dokud se správně nenastaví metodiky a kritéria i s ohledem na elektronizaci.

Stále přetrvává, jen pomalu a nesystémově se promítá do řízení vnitřní kvality. Klasickou ukázkou je, když úřad v rámci vyhodnocení nevyhodnotí jako protizákonné a tedy nepřípustné obíhání listinných referátníků a interních dokumentů v úřadu.

Tohle stále platí. Dokud se nezavedou tvrdé personální a osobní sankce vůči liknavým manažerům, moc se to nezlepší.

Na úrovni organizací přetrvává resortismus a pohodlnost a

Trvá

Trvá

Trvá

Trvá

Trvá

Trvá

Trvá

Trvá

Není dostatečné vynucování, dosavadní aktivity (jako jsou Digitální zmocněnci) skončily fiaskem, není to nijak řízeno a dohlíženo na to.	Trvá	vymlouvání se na toho druhého. Uvnitř úřadu jsou mnohdy matice zodpovědností nedostatečné a neúplné a zodpovědnosti se nevynucují. Na tomhle se nic nezměnilo, ba naopak. I sporadické pokusy o koordinaci a zodpovědnost digitálních zmocněnců zcela opadly. Tento mechanismus se ukázal jako naprosto neefektivní. Buď se musí zefektivnit (včetně personální a osobní zodpovědnosti), nebo má zaniknout. Stále se snižuje i personální začlenění zmocněnců a nevyřešil se ani problém s jejich rozhodovacími pravomocemi.
Nedostatečné propojování údajů.	Trvá	Základní legislativa díky zákonům 12/2020 a 261/2021 sice je, ale účinnost a povinnost stále v nedohlednu. A ani stávající práva ze zákona PDS veřejná správa neplní a plnit nechce (kupříkladu záznam o skutečnosti v RPP). A to i přes účinnost nových ustanovení o využívání údajů z agendového informačního systému v zákoně o základních registrech a nového ustanovení ve Správním řádu.
Chybí větší kontrola dodržování EG povinností ze strany OHA.	Trvá	Nejen, že toto přetrvává a Ministerstvo vnitra ČR stále na vrcholové úrovni spíš strká hlavu do písku, ale ukazuje se i nedostatečný rozsah opravdových kompetencí OHA cokoliv fakticky ovlivnit. Bez tvrdšího postoje a vynucování to ale nepůjde.
Dále chybí nějaká metodika, jak opravdu budovat službu, na co přitom nezapomenout a co naopak nedělat.	Trvá	Taková metodika stále neexistuje a se vzrůstajícím počtem neizolovaných služeb velice chybí.
Rozvoji opravdu efektivních a atraktivních služeb brání i neplnění povinnosti využívání referenčních údajů a nutnost klientů dokládat stále stejné údaje - tedy, to pro ně není efektivní. V této oblasti se musí také prohloubit koordinace a vynucování ze strany MV ČR.	Částečně	Samotné využívání referenčních údajů se zlepšilo, nicméně vzhledem k absenci (neúčinnosti) legislativy k propojenému datovému fondu (zákony 12/2020 a 261/2021) to prakticky na klienta stejně nemá dopad. A to i přes účinnost ustanovení o sdílení údajů a

Stran řízení architektury chybí hlubší metodiky a patterny.	Částečně	souvisejících povinností k 1.2.2022 (zákon 12/2020). Ze strany OHA se postupně rozvíjí a aktualizuje Národní architektonický plán, nicméně Národní architektonický rámec dosud nebyl dokončen. Chybí také ty použitelné patterny.
Je sice Národní architektonický plán, ale chybí k němu šablony a podrobné modelové ukázky.	Částečně	V samotném dokumentu/wiki Národního architektonického plánu se diagramy a ukázky sice objevují, ovšem architektonické modely ke stažení a k dispozici jsou velice nepřehledné a neexistují vzory a patterny pro snazší modelování. Opozdlily se i projekty Architektování a vzorové části v rámci aktivit egdílna.cz.
Chybí jednoduché nástroje pro ty úřady, které nemají dostatečné personální a odborné kapacity.	Trvá	Stále trvá, související akademické a komerční projekty se opoždí, stát takové projekty nemá vůbec.
Chce to i větší vynucování a kontrolu ze strany OHA a také větší pomoc zejména menším úřadům v této oblasti.	Částečně	OHA již nabízí částečné kapacity pro pomoc úřadům. Co se týče vynucování, zde bohužel přetrvává někdy příliš benevolence ze strany MV ČR (včetně OHA), navíc se ukazuje, že ani po novele zákona o ISVS zřejmě MV ČR nemá vynucovací kompetence dostatečné.
Chtělo by to dopracovat Metody řízení ICT a postupem času je učinit závaznými.	Příprava	Maximální povinné části z metod se promítnou do novelizované vyhlášky o dlouhodobém řízení, která již sice měla být schválena dávno, ale MV ČR její přípravu nestihlo, a tak se dopracuje v roce 2022. Uvidíme, co ve finální verzi vyhlášky bude.
Musí se zvýšit kontrola ze strany MV ČR jak pro aktuálnost informačních koncepcí, tak i pro samotné řízení ICT.	Trvá	Aktivity MV ČR v této oblasti jsou stále nedostatečné, došlo ale alespoň k posílení zákonných pravomocí MV ČR a k povinnosti předkládat IK úřadu MV ČR bez vyzvání.
Vhodné je i rozpracovávat jednotlivé oblasti, aby ICT měli k dispozici pro praktické použití.	Částečně	Sice existuje několik příkladů dobré praxe, ale co se týče rozpracovanosti patternů a závazných kusů pro funkční celky a oblasti v Národním architektonickém plánu, zde má MV

Stran správy požadavků není dodělána sada standardizovaných vzorových požadavků na ICT řešení, není splněn rámec dílčího cíle IKČR 2.8.	Trvá	<p>ČR velké rezervy a práce jdou neúnosně pomalu. Aktuálnost NAP je nedostatečná a chybí aktualizace v klíčových částech.</p> <p>Na tomto úkolu z cíle 2.8 IKČR ani MMR ČR ani MV ČR nepracují, z nouze se objevují aktivity (třeba skupiny EGdílna, nebo Open-sorce Aliance a firmy Havel a partners) stran určitých částí. Ale toto stále chybí a nikdo se k tomu oficiálně nemá.</p>
Chybí metodika jak na požadavky a jejich systematickou správu.	Trvá	V rámci úkolů OHA sice takový dokument vznikl, ale nikdy nebyl dopracován a vydán. Toto tedy stále chybí a ukazuje se to jako daleko větší problém.
Povinnost správy požadavků je nedostatečná.	Trvá	Stále chybí v rámci Národního architektonického plánu, a to i přes to, že taková obecná povinnost plnit související zásady IKČR existuje, nic k tomu ale v rámci Národní architektury není.
U správy a sledování změn ICT řešení pak zcela chybí kontrola ze strany MV ČR.	Trvá	V této oblasti se za uplynulý rok bohužel nic k lepšímu nezměnilo.
U zásady IKČR 13 k nezávislosti návrhu od implementace chybí vynucování a kontrola ze strany MV ČR.	Trvá	V této oblasti se za uplynulý rok bohužel nic k lepšímu nezměnilo. Navíc, i pro toto by se hodil nějaký návod, jak to opravdu prakticky dělat.
Chybí ucelená a praktická metodika, jak mají úřady opravdu prakticky naplnit povinnost Z16 IKČR (Využívání otevřeného software a standardů).	Práce	Oficiální metodika stále není, nicméně v rámci projektu #OPENCZEG se již kupříkladu objevila sada požadavků na otevřenou integraci, apod. Metodika se prý připravuje v rámci Open-source Aliance a měla by být údajně hotova v polovině roku 2022.
Chybí metodiky, jak opravdu efektivně a prakticky naplnit zásadu IKČR Z17 (Podpora vyváženého partnerství s dodavateli).	Práce	Oficiální metodika stále není, nicméně v rámci projektu #OPENCZEG se již kupříkladu objevila sada požadavků na otevřenou integraci, apod. Metodika se prý připravuje v rámci Open-source Aliance a měla by být údajně hotova v polovině roku 2022.

<p>Úřady nemají k dispozici návod, jak upravovat současné dodavatelské vztahy, aby povinnosti plnily a zároveň nemají moc právní páky na současné dodavatele.</p>	Práce	<p>Oficiální metodika stále není, nicméně v rámci projektu #OPENCZEG se již kupříkladu objevila sada požadavků na otevřenou integraci, apod. Metodika se prý připravuje v rámci Open-source Aliance a měla by být údajně hotova v polovině roku 2022.</p>
<p>Dosavadní anti-vendor-lockin metodiky nejsou prakticky použitelné pro stávající dodavatelské vztahy.</p>	Trvá	<p>Oficiální metodika stále není, nicméně v rámci projektu #OPENCZEG se již kupříkladu objevila sada požadavků na otevřenou integraci, apod. Metodika se prý připravuje v rámci Open-source Aliance a měla by být údajně hotova v polovině roku 2022.</p>
<p>Chybí doplňující metodiky ke sledování a vyhodnocování finančních parametrů IS podle vyhlášky 329/2020 a zásady č. 15 IKČR (Řízení financování ICT).</p>	Trvá	<p>Metodiky stále chybí, nicméně posílily se povinnosti tvorby TCO a ekonomického zhodnocení před řízením a změnou ISVS. Bude ale nutno stávající TCO metodiky přizpůsobit potřebám veřejné správy.</p>
<p>Chtělo by to aktualizovat metodiky k výpočtu TCO jednotlivých ICT řešení.</p>	Práce	<p>TCO metodiky aktualizované nejsou, nicméně v rámci MV ČR se na tom ve spolupráci s vysokými školami údajně pracuje a mělo by to být hotové v první čtvrtině roku 2022.</p>
<p>Chybí koordinace, řízení a vynucování dodržování všech EG principů a povinností při rozvoji veřejné správy.</p>	Trvá	<p>Tento obecně neutěšený stav bohužel stále trvá.</p>
<p>Také chybí důraz a kontrola efektivizace vnitřních procesů v úřadu a sledování kontroly efektivity výkonu agend.</p>	Trvá	<p>V této oblasti se za uplynulý rok bohužel nic k lepšímu nezměnilo.</p>
<p>Zásadu IKČR č. 3 Strategické řízení prostřednictvím Informační koncepce ČR defacto nelze naplnit.</p>	Trvá	<p>Dosud nebyla novelizována vyhláška o dlouhodobém řízení, podle které se mají předělat IK úřadů, což je obecná povinnost podle příslušné novely zákona o ISVS. Tedy pro úřady je to stále nesplnitelné a dehonestuje to celé koncepční řízení ICT v úřadech.</p>
<p>Dosud není aktualizována vyhláška 529/2006 stanovující strukturu a obsah informační koncepce, nejsou k dispozici návody, jak uvést svoji IK do souladu s IKČR, chybí dopracované osnovy a patterny a příklady.</p>	Trvá	<p>Stále trvá, je to jeden z nejzásadnějších problémů. MV ČR vyhlášku nestihlo za 3 roky připravit, údajně bude zpracována a schválena v prvním pololetí roku 2022.</p>

U revizí životních situací a postupů pro klienty částečně chybí kontrola a vynucování a především standardizace. Větší standardizace a vrcholové řízení by kvalitu popisů zvýšilo.	Trvá	V této oblasti se za uplynulý rok bohužel nic k lepšímu nezměnilo.
Chtělo by to aktualizovat metodiky pro tvorbu služeb a úkonů a jejich ohlášení do Registru práv a povinností.	Částečně	Dílčí aktualizace a dopracování metodik proběhlo, ovšem zejména pro úkony a jejich aktualizaci v rámci ohlášení v RPP toto stále chybí. Obdobně to chybí i pro ohlášení agendových údajů v RPP.
Chybí asistované služby úřadů, s tím ale počítá IKČR.	Trvá	V této oblasti se za uplynulý rok bohužel nic k lepšímu nezměnilo.
Není nyní zakotveno ve správně procesních předpisech zkracovat lhůty v rámci řízení pro orgány veřejné správy tam, kde to je s ohledem na předmět možné a účelné.	Částečně	Nějaké vlašťovky tu jsou, kupříkladu poslední novelizace zákona 300/2008 a bezodkladné úkony v souvislosti s datovými schránkami, nicméně v celé řadě případů na toto teprve čekáme. Problém je ovšem s hrozící pozitivní diskriminací u řízeních, kde to nedává moc smysl a tedy to nelze posuzovat paušálně. Ale stále chybí tlak a třeba při posuzování kvality legislativy také tlak a vynucování příslušných změn jednotlivých zákonů.
Chybí metodiky a praktické zkušenosti s digitalizací vnitřních činností a procesů.	Částečně	Stát podobné metodiky nemá, nicméně snaží se o ně neziskový a komerční sektor. Kupříkladu byly zpracovány metodiky a návody v rámci projektu Digitální úřad (v rámci něhož vznikla také původní analýza aktuálního stavu EG). Jednotlivé úřady si také nechávají zpracovávat vlastní analýzy a metodiky, ovšem nesdílejí je se zbytkem veřejné správy, takže jejich výstupy nejsou přínosem pro ostatní.
Pro udržení a rozvoj kompetencí a znalostí chybí úřadům metodiky, jak rozvíjet svoje znalosti na byznysové, architektonické a datové úrovni.	Trvá	V této oblasti se za uplynulý rok bohužel nic k lepšímu nezměnilo.
Chybí i odborníci, jež by společně se znalostmi zůstávali ve veřejné správě.	Trvá	V této oblasti se za uplynulý rok bohužel nic k lepšímu nezměnilo.
Chybí kontrola využívání analytických projektů a analýz přinášejících znalosti.	Trvá	V této oblasti se za uplynulý rok bohužel nic k lepšímu nezměnilo.

Úřady neumějí jednorázově získané znalosti dále rozvíjet a využívat dlouhodobě.

Trvá

V této oblasti se za uplynulý rok bohužel nic k lepšímu nezměnilo.

Není dostatek odborníků ve veřejné správě, nedostatek personálních kapacit a znalostí, neschopnost najmout si dostatečně erudované odborníky, jenž chtějí pracovat pro úřady.

Trvá

V této oblasti se za uplynulý rok bohužel nic k lepšímu nezměnilo.